

додаткові завдання на розвиток уяви.

3. Застосування методу проектування в навчальному процесі. Розробка і захист індивідуальних або колективних проектів активізують творчий пошук студентів у визначенні теми, засобів, підходів до вирішення поставлених у ньому завдань, стимулюють інтелектуальну діяльність особистості.

4. Формувати у студентів уміння всебічно оцінювати продукт індивідуальної чи колективної творчості

5. Сприяти відмові від традиційних шляхів вирішення проблеми, знаходженні нових засобів досягнення поставленої мети, які згодом можуть втілитися у виробничій діяльності.

6. З метою створення оптимальних умов для розвитку творчих здібностей викладачі орієнтують студентів на підготовку і проведення різних типів нестандартних уроків під час проходження практики у школах: уроків-мандрівок, уроків-загадок, уроків-ігор, уроків-казок, уроків-легенд тощо.

7. Слідкувати за дотриманням дисципліни, організованості і систематичності в роботі, своєчасним виконанням завдань, давати завдання важче, ніж зазвичай.

8. Давати завдання на знаходження як можна більше неординарних відповідей, а не зупинятися на одній.

9. Спрямувати на:

а) підвищення зацікавленості, перегляд науково-пізнавальних телепередач, більше читати;

б) бути сміливими у будь-якій справі, не боятися проявити себе;

в) більше спілкуватися, проявляти свою комунікабельність.

Отож, креативність розглядаємо як якість особистості, що визначає здатність до творчості в будь-яких сферах людської діяльності та проявляється через спроможність бачити проблеми, знаходити нові оригінальні й продуктивні шляхи їх вирішення. Відповідно, креативність майбутнього вчителя природничого профілю – це якість особистості, яка визначає здатність до творчості й розвивається у процесі фахової підготовки та подальшої професійної діяльності. Вона проявляється через уміння створювати креативну атмосферу, бачити педагогічні проблеми, знаходити нові оригінальні й продуктивні шляхи їх вирішення, творчо використовуючи природні об'єкти.

Література

1. Аджумірова Л. Креативність як показник професіоналізму сучасного вчителя [Текст] / Л. Аджумірова // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – Вип. 3-4 (55-56). – С. 4-10. – (Серія «Педагогічні науки»).
2. Бажанюк В. С. Диагностика педагогической креативности преподавателей-лингвистов [Текст] / В. С. Бажанюк, Т. В. Остафійчук // Одаренный ребенок. – 2011. – №2. – С. 93-99.
3. Методики самопізнання майбутнього лідера: [збірник тестових методик] / Упоряд. М. В. Гриньова, Ю. П. Кращенко, Н. В. Беляєва. – Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2011. – 116 с.

УПРАВЛІННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИМ ВИХОВАННЯМ У МАРТИНІВСЬКІЙ ЗОШ І –ІІІ СТУПЕНІВ: ПЕРСОНАЛІЇ, ЗМІСТ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Удовиченко Г.І. (м. Полтава, Україна)

Управління художньо-естетичним вихованням в Мартинівській загальноосвітній школі здійснюється адміністрацією школи: Приходько Іван Васильович

вич – директор школи, Хомович Галина Михалівна – заступник директора школи з навчально-виховного процесу, Лисаченко Любов Григорівна – заступник директора школи з виховної роботи.

Діяльність адміністрації регламентується: законами про освіту, трудовим законодавством, статутом школи, наказами та листами відділів освіти, трудовим і колективним договорами, Державним стандартом базової і середньої освіти відповідно до концепцій художньо-естетичного виховання, програмами предметів, навчальним планом школи.

Щоб вичленити специфіку управління художньо-естетичним вихованням на різних навчальних предметах, я вважаю, варто умовно розділити їх за призначенням на групи.

В першу групу входять предмети, основна мета яких полягає у розкритті закономірностей розвитку природи і суспільства. Це природничий і фізико-математичний цикл і суспільствознавчі науки, предмети (історія, правознавство, етика тощо).

До другої групи входять предмети, основне завдання яких – розвинути прагматичне відношення до дійсності, дати навички практичної діяльності, навчити турботи про побут (праця в майстернях, домоводство, частково лабораторно-практичні заняття з деяких теоретичних дисциплін, фізкультура).

Третя група предмети художньо-естетичного циклу.

Дослідження показують, що в шкільному віці естетична мотивація фізичного виховання (займайся фізкультурою і ти будеш красивим) більш ефективна ніж пряма утилітарна (зміцниш здоров'я, волю, станеш сильним). Однак на уроках фізкультури є й другий напрямок естетично-освітньої роботи – показати красу самого фізкультурно-спортивного процесу, тих вправ, рухів, що спеціально розроблені для розвитку тіла.

У базовий компонент сучасної школи включено три основні види мистецтва: література, музика, образотворче мистецтво.

Літературу не випадково називають «людинознавством». Завдяки універсальності слова як засобу спілкування вона має безмежні можливості передати багатогранний досвід людства. Однакова здатність розкривати і дійсність, і всі порухи людської душі, показувати їх в динаміці, розвиткові забезпечують мистецтву слова провідне місце серед інших мистецтв.

Образотворче мистецтво (декоративно-ужиткове, живопис, графіка, скульптура) допомагає безпосередньо осягти конкретно-чуттєве багатство світу, розмаїття його форм, дає можливість «зупинити мить» і вдивитися в різні прояви життя, осмислити їх суть і цінність.

Музичне мистецтво незрівнянна в безпосередній передачі емоційної сфери людини, всієї багатой «палітри» почуттів, а внаслідок цього в «пом'якшенні» людського серця, в об'єднанні багатьох сердець в одне.

Жоден шкільний предмет, навіть історія України, не дає учням нагоди так комплексно розглянути життя народу, ознайомитися з кращими зразками національної спадщини, матеріальних і духовних надбань, у тому числі естетичного їх цінністю, як народознавство.

Якщо порівнювати естетично-освітні можливості різних шкільних предметів, пальма першості, звичайно, належить урокам мистецтва. Щоб учні могли самостійно орієнтуватись у будь-яких художніх явищах і в мистецтвах, які в школі не вивчаються, вони повинні розуміти те загальне, що притаманне мистецтву в цілому як соціально-естетичному феномену, осягти його як вид духовного життя. Для цього потрібні інтегровані уроки, які об'єднували в собі різні види мистецтва – уроки «загального мистецтвознавства», яке на відміну від літератури чи музикознавства, образотворчих мистецтв є складовою науки естетики.

Естетичне виховання починається з раннього дитинства в сімі з маминою колісковою пісні, в якій народ опоетизував природу, любов і ніжність, людяність

і добро. Діти беруть участь в обрядах колядування і щедрювання, весілля, у виконанні різних весняних пісень тощо. Такий спосіб їх прилучення не тільки до пісні й танцю, а й до традиції виявляється, на мою думку, досить результативним і передається з покоління в покоління.

Існують природні джерела прилучення дітей до прекрасного.

Одним із важливих факторів естетичного виховання у сім'ї, на мою думку, є краса побуту, виховання у дитини здатності розуміти і відчувати мистецтво, прилучатися до активної художньої творчості. В оселі головне не багатство, а охайність, зручність меблів, наявність затишних куточків для відпочинку.

Могутній засіб виховання почуття прекрасного – музика. Як писав В. Сухомлинський: «Музика – це мова почуттів. Мелодія передає найтонші відтінки почуттів, недоступні слову... І якщо словом обмежується проникнення вихователя в потаємні куточки юного серця, якщо після слова не починається тонше і глибше проникнення – музика, виховання не може бути повноцінним.

Як каже народна мудрість: «Здоров'я, розум і сопілка – мудра спілка», «Як музика іскриста, то й душа чиста».

Завдяки розробкам провідних науковців України народний обряд посів належне місце в системі естетичного виховання. Саме обряд і сприяв появі перших естетичних почуттів у древньої людини, коли з'явилася можливість естетичного ставлення до себе і світу, коли на зображення сцени полювання, на ритуальні дії вона подивилась збоку, без прямої господарсько-утилітарної зацікавленості.

Сучасні вчені вказують на те, що естетичне виховання – це не просто любити і знати музику, хореографію, живопис, фольклор, а прагнення людини до сприйняття себе як універсальної, гармонійної частки всесвіту, людства.

Особлива роль у вихованні естетичного ставлення до світу належить традиційному народному обряду, бо саме він накопичив багатовіковий скарб народної педагогіки, історичного досвіду. Найбільш повно, я вважаю, естетичне виховання відбувається в різних видах ігор.

В школі систематично проводяться такі заходи: традиційні календарні (Перше весняна, День учителя, Новий рік, Восьме березня), народні свята (зустріч Весни, Святого Миколая, щедрювання, Великдень, День Матері), шкільні свята (Свято Букварика, «Королева Осені», Останній дзвоник, випускний вечір, День гумору, «Чорнобильські дзвони»), «Господарочка» – музично-конкурсна програма, свято спортивного танцю, свято родини «Тато, мама і Я – спортивна сім'я» шкільний ярмарок, Святого Валентина День школи – підведення підсумків роботи школи за рік, де відбуваються нагородження вчителів та учнів за значні досягнення. Учні також беруть участь у різних районних заходах: КВК, екологічні бригади, конкурс художньої самодіяльності «Веселка».

Уроки мистецтва забезпечені фонохрестоматією та відео сюжетами на аудіокасетах і компакт-дисках, що значно полегшує роботу вчителя та підвищує ефективність художньо-естетичного виховання школярів. Адміністрація школи дбає про матеріально-технічне забезпечення художньо-естетичного циклу освіти та виховання. Величезну в цьому питанні увагу надає місцеве ПАТ «Бурякогосподарство». Вчитель має можливість використовувати на уроках і в позакласній роботі магнітофон, DVD, телевізор, сучасну апаратуру.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ СВІТУ

Харчинська К.П., Ковальова Л.П. (м. Вінниця, Україна)

Сучасний період розвитку суспільства потребує якісно нового рівня освіти